

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**KREDITNA AKTIVNOST HRVATSKIH BANAKA U
CIKLIČKIM KRETANJIMA GOSPODARSTVA**

Mentor:
Doc.dr.sc. Roberto Ercegovac

Studentica:
Nikolina Katić, 1131290

Split, srpanj 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. KREDITI I KREDITNE TEORIJE FINANCIJSKIH CIKLUSA	2
3. KREDITNE AKTIVNOSTI BANAKA U SLUČAJU FINANCIJSKIH CIKLUSA	5
4. ANALIZA AKTIVNOSTI HRVATSKIH BANAKA U DOBA PROSPERITETA I KRIZE	7
5. SADAŠNJE STANJE I PERSPEKTIVA.....	14
6. ZAKLJUČAK.....	20
LITERATURA	21
DODATAK	22

1. UVOD

Problem istraživanja jest analiza aktivnosti hrvatskih banaka u cikličkim kretanjima gospodarstva. Banke imaju važnu ulogu u procesu gospodarskog rasta i društvenog razvoja. Raspoloživost kredita najpoznatija je i možda najvažnija funkcija koju osiguravaju banke iako je njihova uloga važna i u obavljanju platnog prometa i štednje.

Banke preuzimaju na sebe rizik u trenutku odobrenja kredita te ne mogu racionalno mjeriti i predviđati moguće gubitke. Pri odobravanju kredita uz rizik postoji i inherentna neizvjesnost koja poziva na oprez i privlači pozornost kreatora politike, zbog nje banke moraju držati značajne iznose vlastitog kapitala. Ako se zanemari neizvjesnost, izlaganje rizicima i neadekvatnoj politici može uzrokovati financijske poteškoće.

Ciklički pristup predviđanju kretanja gospodarstva promatra kako se gospodarstvo proširuje i steže u različitim razdobljima. U uvjetima ekspanzije dolazi do povećane kreditne aktivnosti, povećane količine novca i novčanih ekvivalenata. U uvjetima recesije primjećuje se oprez pri davanju kredita i dolazi do povećanja stope gubitka.

Bankarski sustav poštuje načelo likvidnosti, načelo sigurnosti i načelo rentabilnosti.

Nepoštivanje ovih načela od strane banaka i ostvarivanje lakih profita dovelo je do problema u gospodarskom sektoru tj. dovelo je do svjetskih i gospodarskih kriza. Velikim krizama su najvećim dijelom pridonijele banke i financijski sustav stoga ćemo u radu najveću pozornost posvetiti radu banaka.

Temeljni cilj rada je utvrditi međuovisnost gospodarskog rasta na volumen i strukturu bankarskih kredita. Analizirat će se kreditna aktivnost banaka u slučaju financijskih ciklusa kao i aktivnost u doba prosperiteta i krize. Navest će se kakvo je sadašnje stanje i perspektiva kreditne aktivnosti hrvatskih banaka. Cilj je izvesti zaključak o svemu navedenom u bankarskom sustavu Republike Hrvatske i proučiti kako se banke snalaze u nepovoljnim uvjetima financijskih kriza i općenito na koji način provode svoje poslovanje.

2. KREDITI I KREDITNE TEORIJE FINANCIJSKIH CIKLUSA

Pojam riječi kredit dolazi od latinske riječi *credo* što znači vjera, *credere* – vjerovati i *creditum* – kredit, zajam.

Razvoj robnog prometa doveo je do pojave novca i njegove evolucije, a robni promet je doveo do pojave njegovih surogata u različitim oblicima kreditnog novca, koji je danas sastavnica monetarnog prometa. Uloga kreditnog novca se širi s razvojem društva u kojem je povjerenje važna odrednica njegove ekonomske razvijenosti te učinkovitosti pravne i ekonomske regulacije.¹

Kredit se može definirati kao realna ekonomsko – pravna kategorija pod kojom se podrazumijeva određeni odnos u kojem povjerenik ustupa dužniku pravo raspolaganja određenom količinom novca na izvjesno vrijeme i pod određenim pravilima.² Bankarski kredit je posao kod kojeg banka daje na kredit ugovorenu sumu novca korisniku kredita koji se obvezuje da će tu sumu vratiti banci u ugovorenom roku na ugovoreni način i da plati banci ugovorenu kamatu. Osnovna karakteristika novčanog kredita je plaćanje kamate kao cijene ustupanja novčane vrijednosti. Kredit iskorištava kapital koji bi inače bio neiskorišten u bankama i tako omogućava plasiranje više resursa na tržište. Krediti doprinose bržoj cirkulaciji kapitala na tržištu, ubrzava proces razmjene i time pospješuje novčani opticaj.³ Pojava depozitnog novca i njegovo manipuliranje i reguliranje nametnuli su monetarnoj politici novu ulogu, znatno složeniju nego što je to bila do njegove pojave. Kako se kreditima poslovnih banaka stvara depozitni novac kao jedan od pojavnih oblika novca, tako pitanje u svezi s reguliranjem tijeka stvaranja kredita u emisiji novca često naziva monetarno – kreditnom politikom, definiranom kao reguliranje ukupne količine novca od strane monetarne vlasti. Kreditna politika obuhvaća mjere monetarne vlasti koje se odnose na kamatnjak, uvjete odobravanja kredita i druge uvjete na tržištu kapitala.⁴ Imajući u vidu posredničku ulogu banaka, klasične su teorije (teorije o indiferentnosti kredita) negirale značaj kredita u ekonomiji. Te su teorije uzimale da se kod kredita radi o mehaničkom prelijevanju suficita. Naime, uzimalo se da je iznos potražnje kredita određen raspoloživim monetarnim iznosom, kredit je oblik uporabe nerealiziranih

---

¹ Lovre Božina: Novac i bankarstvo, Sveučilište Juraja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam „Dr. Mij Mirković“, Pula, 2008. god., str. 209.

² J.Sejmenović, S.Komazec, Ž.Ristić: Monetarne i javne financije, Univerzitet za poslovne studije, Banja Luka, 2008 god., str. 195

³ Encarta reference library, Microsoft, 2003 god search credit

⁴ Perišin, I./Šokman, A./Lovrinović, I.: Monetarna politika; Pula; Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ Pula; 2001.; str. 150.

monetarnih iznosa, to jest štednje. Stoga su uštede jednake kreditu i, prema tome, promjena količine novca u optjecaju i posljedica tih promjena nema.⁵

Klasična teorija je uzimala kredit kao prenošenje kupovne moći s jedne ekonomske jedinice na drugu, tako se ukupna količina novca u optjecaju ne mijenja zbog intervencije kredita, pa prema tome kredit ne utječe na ekonomski tijek.⁶ Kredit samo posreduje između onoga koji odlaže trošenje jednog dijela svojih ušteda i onoga koji svoje buduće uštede unaprijed troši, pa je s objektivnog motrišta to interpersonalno, a sa subjektivnog motrišta intertemporalno premještanje potrošnje.⁷ Ova teorija je izraz klasičnog ekonomskog učenja, po kojem kredit ima posredničku ulogu između onog tko odlaže trošenje jednog dijela svog prihoda i onog tko svoj prihod djelomično unaprijed troši. Dohodak se i pored kredita troši u potpunosti, tako da se ne može narušiti ravnoteža privrede. Po ovoj teoriji, kredit u ekonomiji nema ekonomski, monetarni i finansijski značaj, on je neutralan.⁸ Postoji razlika između uloge kredita u emisiji novca. Tako smo naveli razlike između kredita kojima se stvara dodatna kupova moć i kredita kojima se kupovna moć samo prenosi od jedne ekonomske jedinice ili sektora ne druge ekonomske jedinice ili sektore. Prvi krediti su emisijski bankarski krediti, koje odobravaju banke iz obveza po viđenju.⁹ Kada se govori o emisijskim kreditima misli se na kredite kojima se stvara dodatna kupovna moć. Definicija emisijski kredita najlakše se razloži pomoću pojednostavljene sheme bilance banaka.¹⁰

---

⁵ Lovre Božina, op. cit. (bilj.1), str. 210

⁶ Meichsner, V.; Teorija dopunskog kredita; Skopje; Univerzitet u Skopju; 1962.; str.9.

⁷ Lovre Božina, loc.cit., str. 210.

⁸ M.Aljagić, Bankarstvo, Ekonomski fakultet, Bihać, 2002 god, str.176

⁹ Lovre Božina, op.cit., (bilj.1) str. 211.

¹⁰ Lovre Božina, ibid., str.211.

Tablica 1. Bilanca svih banaka

Aktiva	Pasiva
K_{esb} Krediti inozemstvu	M Novac u optjecaju
K_{epb} Emisijski krediti	
K_n Neemisijski krediti	NP Nemonetarna pasiva

Izvor: Lovre Božina: Novac i bankarstvo, Sveučilište Juraja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam „Dr. Mij Mirković“; Pula, 2008. god., str. 211.

Tablica 2. Bilanca poslovnih banaka

Aktiva	Pasiva
R Rezerve	D Depozitni novac
K_{epb} Emisijski krediti	K_{sb} Kredit od središnje banke
K_n Neemisijski krediti	NP Nemonetarna pasiva

Izvor: Lovre Božina: Novac i bankarstvo, Sveučilište Juraja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam „Dr. Mij Mirković“; Pula, 2008. god., str. 211.

U gornje dvije bilance prikazani su bilančani odnosi tako da su emisijski krediti svih banaka veći od depozitnog novca $\sum Ke > D$, što dogovara stvarnosti.

Emisijskim kreditima monetarni sustav prenosi u sektor privrede dio štednje drugih sektora. Emisijski krediti djeluju destabilizacijski na ekonomske tijekove ako se iznos emisijskih kredita me drži čvrsto u okviru njegovog povećanja glede potrebite količine novca u optjecaju, već se ti krediti odobravaju temeljem potreba sektora za financiranje kupovine finalnih proizvoda.

Prema Babiću postoje dvije osnovne teorije potražnje za novcem.¹¹ Prva je klasična ili kvantitativna novčana teorija prema kojoj privredni subjekti drže novac isključivo zbog

¹¹ Babić, M.: Makroekonomski modeli, Narodne novine, Zagreb, 1977

njegove funkcije sredstva razmjene. Druga je Keynesova novčana teorija prema kojoj postoje tri podvrste potražnje za novcem zavisno od svrhe za koju je novac namijenjen. Tako se kao prva navodi poslovna ili transakcijska potražnja za novcem čiji je osnovni uzrok vremenska nepodudarnost perioda izdavanja te primanja novca. Druga vrsta potražnje je potražnja radi neizvjesnih odnosno nepredviđenih situacija, te posljednja vrsta potražnje je potražnja radi špekulativnih aktivnosti u kojima se zarada temelji na promjenama kamatnih stopa.

3. KREDITNE AKTIVNOSTI BANAKA U SLUČAJU FINANCIJSKIH CIKLUSA

Poslovne banke su posebno važne financijske institucije u pogledu financijskog potencijala, financijskih transakcija te njihova utjecaja na količinu novca u optjecaju.¹²

Banke su važne institucije za uključivanje ekonomije u međunarodne robne i financijske transakcije. Za valorizaciju postavljenih ciljeva monetarne i kreditne politike važno je razumjeti zakonitosti ekonomskog poslovanja i kretanje različitih financijskih oblika kroz banku. Banke u svom poslovanju primjenjuju financijsku teoriju. Ažurna i uredna evidencija u poslovanju jamči da će banke funkcijama i financijskim oblicima učinkovito posredovati u mobilnosti raznovrsnih financijskih transakcija tijekom proizvodnje, prometa, razmjene i potrošnje.¹³

Poslovnim bankama kratkoročne kredite osiguravaju centralne banke. Kreditiranje je bitna funkcija financijskog sustava. Bez kreditiranja gospodarske jedinice bi teško ostvarivale dugoročne profitabilne investicije. Centralna banka je u granicama zemlje i u domaćem novcu neograničeno likvidna, jer ona sama stvara novac i može ga izdati onoliko koliko je potrebno. Ona mora voditi računa o količini novca u optjecaju jer se uz danu sumu robnih cijena i brzinu novčanog opticaja – reguliranjem količine novca zapravo regulira i vrijednost novca.

Na obujam novčane mase utječe kreditna aktivnost tako što se odobravanjem novih kredita preko iznosa otplate postojećih kredita povećava novčana masa, tada govorimo o emisiji novca. U slučaju kada se odobrava manje novih kredita nego što iznose otplate postojećih, novčana masa se smanjuje i tu možemo govoriti o povlačenju novca.

Povećanju novčane mase uzrok je odobravanje veće sume kredita kada su veće potrebe robnog prometa i potražnja likvidnih sredstava. Odobravanjem kredita stvara se potraživanje

---

¹² Lovre Božina, op.cit., (bilj.1.) str. 224.

¹³ Lovre Božina, ibid. str. 225.

po viđenju prema banci i bankarskom sustavu uopće, a to znači da se stvara novac. Novčana masa se može definirati kao dio ukupnih novčanih sredstava i to onaj koji se nalazi u opticaju. Prema tome kreditna aktivnost je prelijevanje sredstava iz depozita u novčani opticaj ili obrnuto. Količina odobrenih kredita ovisi o jačoj ili slabijoj kreditnoj aktivnosti banaka. Kreditna aktivnost CB u odnosu na poslovne banke je pored politike obveznih rezervi osnovni instrument reguliranja novčanog opticaja, dok su ostale komponente nezavisne od mjera kreditne politike, pa imaju autonoman karakter. Kreditiranje nebankarskih komitenata (države) djeluje na neposredno povećanje novčane mase. Isto vrijedi i za devizne transakcije, jer otkup deviza od CB dovodi do porasta depozita iz ne kreditnog priliva primarnog novca. Uzroci koji izazivaju taj jači ili slabiji priliv sredstava nalaze se u robnom prometu i robnoj proizvodnji.¹⁴

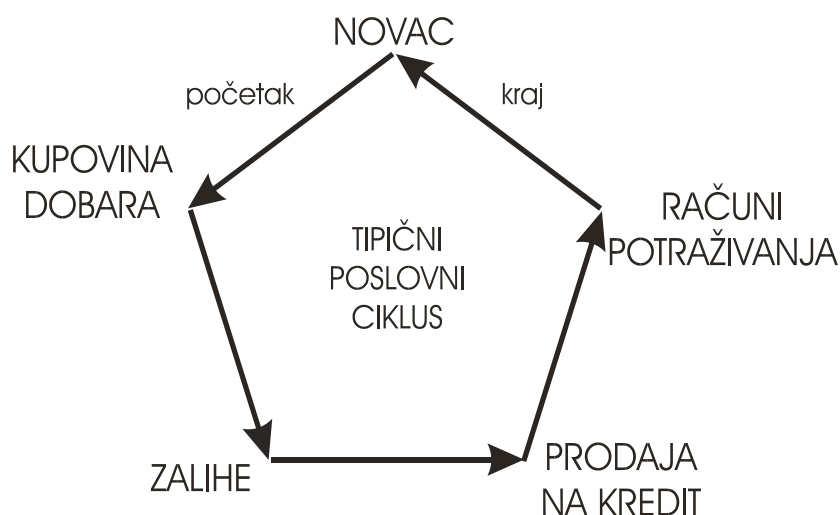
Financijski ciklus može se definirati kao kružni tijek posjedovanja dobara odnosno imovine od novca preko zaliha i potraživanja pa natrag do novca, tj. od novca do novca. Tijek funkcioniranja tipičnog poduzetničkog odnosno poslovnog ciklusa može se prikazati shematski:¹⁵

---

¹⁴ Skripta; studentski.hr; Novac i funkcije novca, str. 60.-61.

¹⁵ Welsch G.A., Short D.G. (1987), Fundamentals of Financial Accounting, Fifth Edition, IRWIN, Illinois, str. 110.

Slika 1. Tipični poslovni ciklus

Izvor: www.efos.unions.hr

4. ANALIZA AKTIVNOSTI HRVATSKIH BANAKA U DOBA PROSPERITETA I KRIZE

Globalna financijska kriza, a potom i gospodarska kriza, u proteklih nekoliko godina utjecale su na usporavanje poslovanja banaka te na smanjenje njihove dobiti.¹⁶ Ta spoznaja temelj je za provođenje istraživanja profitabilnosti banaka u Hrvatskoj, uzimajući pritom u obzir činjenicu da je kriza u Hrvatskoj nastupila s određenim vremenskim odmakom u odnosu na ostale zemlje, članice Europske unije. Polazi se od pretpostavke da banke u Hrvatskoj, nisu imune na turbulentnosti u okruženju te da osjećaju posljedice gospodarske krize. Predmet rada je profitabilnost banaka u Hrvatskoj u posljednjih nekoliko godina, a cilj je istražiti relevantne čimbenike utjecaja na profitabilnost banaka u domaćem okruženju. Svrha istraživanje je na temelju informacija iz financijskih izvještaja, a pomoću odabranih pokazatelja, objektivno objasniti zavisnu varijablu, odnosno profitabilnost banaka.

¹⁶ Stručni članak – Profitabilnost banaka u uvjetima gospodarske krize – analiza banaka u Hrvatskoj, str. 146. (Godina II. Broj 1 – 2012.)

Tablica 3. Izbijanje financijskih kriza

Year	Banking crisis (number)	Currency crisis (number)	Sovereign debt crisis (number)	Twin crisis (number)	Triple crisis (number)
1970		3			
1971		4			
1972		6			
1973		1			
1974		3			
1975		12			
1976	2	6	1		
1977	2	3	1		
1978		7	3		
1979		6	2		
1980	3	2	3	3	
1981	3	45	6	2	1
1982	5	11	9	2	1
1983	7	14	10	2	1
1984	1	9	4		
1985	2	9	3		
1986	1	8	3		
1987	6	13		1	
1988	7	8	1		
1989	4	8	3	1	1
1990	7	10	2	3	
1991	10	14		1	
1992	8	15	1	3	
1993	7	3		1	
1994	11	23		4	
1995	13	8		5	
1996	4	15		2	
1997	7	15		5	
1998	7	6	2	3	3
1999		11	2		
2000	2	7		1	
2001	1	5	2	1	1
2002	1	7	4	1	1
2003	1	3	1	1	1
2004		2	1		
2005		2			
2006		1			
2007	2	1			
Total	124	208	63	42	10

Izvor: Luc Laeven i Fabian Valencia: „Systemic banking crises Database: An update“, IMF working paper, 2012

Posljedice financijske krize, koja je 2007. godine pogodila financijski sektor SAD-a, osjećaju se i danas, s obzirom da se je proširila i na realni sektor te uzrokovala gospodarsku krizu, prvo u najrazvijenijim, a potom u manje razvijenim zemljama širom Svijeta. Dok SAD i zapadnoeuropske zemlje danas izlaze iz krize u manje razvijenim zemljama kriza je još uvijek glavna tema svih gospodarsko – političkih rasprava. O uzrocima krize i dalje se vode velike rasprave. Prema jednom gledištu, odgovornost je na pohlepnim bankarima koji su zanemarili upravljanje rizicima i dugoročnu perspektivu radi kratkoročne zarade, a prema drugome, odgovornost je na kreatorima politike koji su aktivno promicali agresivno ponašanje kreiranjem izdašne likvidnosti preniskim

kamatnim stopama i regulacijom koja je napuhala poticaje za hipotekarno kreditiranje.¹⁷ Snažan i stabilan financijski sektor prioritet je svake zemlje. Stabilnost financijskog sektora ovisna je o profitabilnosti banaka i njihovoj sposobnosti financiranja gospodarstva. Zbog toga se profitabilnošću banaka u svojim istraživanjima bave mnog znanstvenici. Cilj je dati doprinos dosadašnjim istraživanjima i to kroz ispitivanje utjecaja čimbenika na profitabilnost banaka u Republici Hrvatskoj.

Slika 2.: Uzroci financijske krize

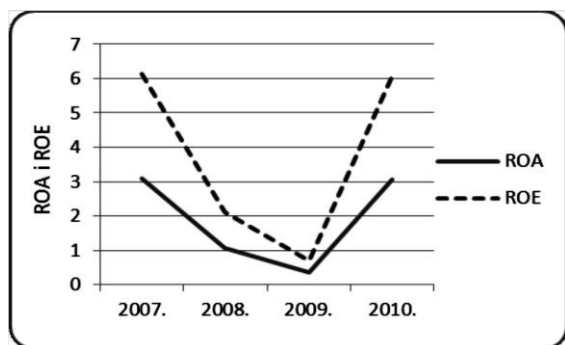
Izvor: Matas, A. ,Diplomski rad:Aktualna svjetska financijska kriza i njene posljedice na Hrvatsku, Split,2012.

Hrvatsko bankarstvo ima nekoliko bitnih karakteristika. Prije svega to je relativno mali broj banaka, a glavnina poslovanja koncentrirana je u svega četiri važeće bake. Bankarski sektor gotovo je u cijelosti u inozemnom privatnom vlasništvu, središnja banka, HNB, svojim mjerama kontrole i regulativnom ulogom pridonosi stabilnosti bankarskog sustava unatoč svjetskoj gospodarskoj krizi. Međutim, negativne posljedice recesije u realnom sektoru nije se moglo izbjeći. Utjecaj na banke evidentiran je u smanjenju kreditne aktivnosti i osnovnih prihoda banaka te povećanju troškova rezerviranja za gubitke i negativne utjecaje tečajnih razlika.¹⁸ Usprkos smanjenju

¹⁷ HUB: Profitabilnost banaka i krediti: Kako su banke ublažile krizu 2008.-2010., HUB analize, br. 25-25, 2010., str. 10.

¹⁸ HNB: Bilten o bankama, br. 21, god. 10, Zagreb, 2010., str. 31.

troškova poslovanja smanjila se dobit razdoblja, a također je smanjena i rentabilnost poslovanja.¹⁹ S obzirom da su banke u Hrvatskoj tijekom krize ipak zarađivale visoke profite, u dijelu javnosti stvorila se percepcija kako su banke imune na krizu.²⁰ Međutim, analizirajući povrat na imovinu i povrat na uloženo, kao pokazatelj profitabilnosti, može se zaključiti kako su banke pogođene krizom. Regulirajući novonastalu situaciju bankari su pomoću ušteda spustili troškovne indikatore na konkurentne razine u međunarodnim okvirima, ali to nije bilo dovoljno za kompenzaciju pada stope profitabilnosti mjerene stopom povrata na uloženo.²¹ Međunarodna usporedba hrvatskih banaka prema povratu na imovinu povoljnija je. Hrvatska je smještena uz bok Bugarskoj, Mađarskoj i Srbiji, gdje se ostvaruju solidni povrati za razliku od Češke gdje se ostvaruju veći povrati na imovinu. Oporavak hrvatskog bankarskog sektora zabilježen je u drugoj polovici 2010. godine (0,7% efektivno), a u prvoj polovici 2011. godine imovina banaka porasla je za 1,6% čime je dosegla iznos od 397,4 mlrd. kuna.²² Osnovni izvor rasta imovine banaka bilo je povećanje depozita, prije svega inozemnih vlasnika, što je unatoč smanjenju primljenih kredita utjecalo na blagi rast izvora financiranja banaka.²³ U manjoj je mjeri na rast imovine utjecalo povećanje kapitala banaka, pretežito na osnovi ostvarene dobiti tekuće godine. Prikupljeni kapital banke koriste se za povećanje mase raspoloživih kredita poduzetnicima i građanima.

Grafikon 1. ROA i ROE banaka u Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2010. godine

Izvor: Stručni članak – Profitabilnost banaka u uvjetima gospodarske krize – analiza banaka u Hrvatskoj, str. 145-155. (Godina II. Broj 1 – 2012.)

¹⁹ HUB: Profitabilnost banaka u Hrvatskoj: Kako ocijeniti pad?, HUB analize, br. 19., 2009., str. 11.

²⁰ Portal poslovnih vijesti, www.poslovnipuls.com

²¹ HUB: Profitabilnost banaka u Hrvatskoj, ibid.

²² HNB: Bilten o bankama, br. 23, god. 11, Zagreb, 2011., str. 18.

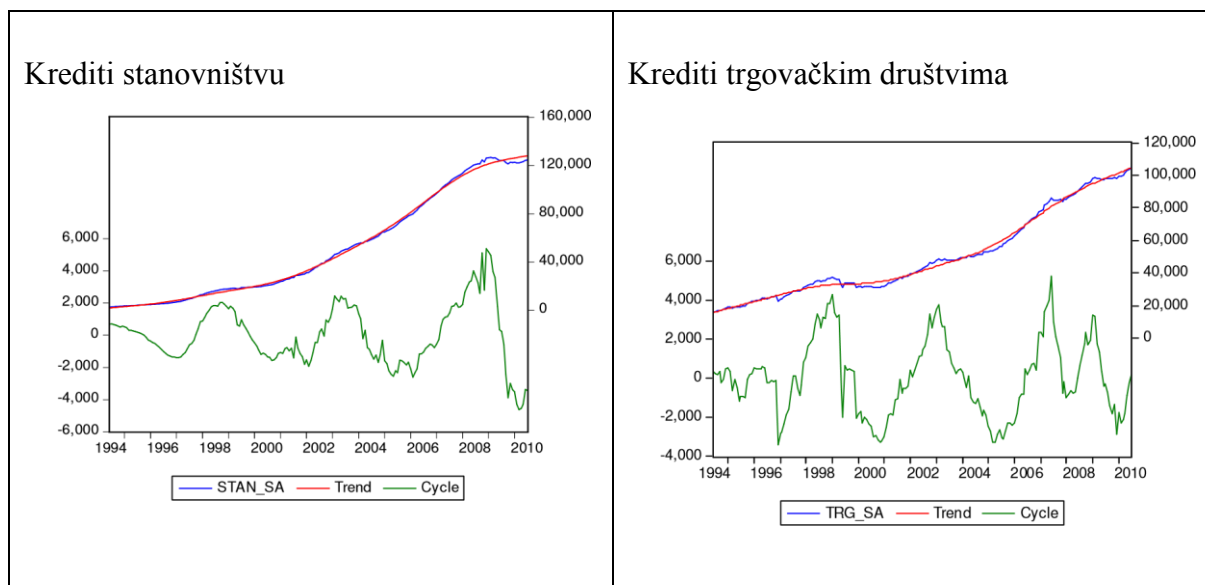
²³ HNB: Bilten o bankama, ibid.

Hrvatska se nije nalazila u epicentru krize od 2008. do 2010. zbog toga ne mora tražiti odgovore na teška pitanja o njenim uzrocima.²⁴ Hrvatski je bankovni sustav u ovoj krizi ostao vrlo čvrst. Pohlepne banke puno zarađuju, drže enormno visoke kamatne stope te se kriza se prelila preko banaka, a one sada u krizi ne daju kredite kad je gospodarstvu najpotrebnije. HUB analiza²⁵ pokazuje kako je bankarski sektor tijekom krize 2008.-2010. odigrao stabilizacijsku ulogu, a ne ulogu prijenosnika i akceleratora krize kao što se mislilo na njezinu početku. Opća percepcija o kreditnoj aktivnosti banaka u ovoj krizi je vrlo negativna, postoje čvrsta uporišta za tvrdnju da je kreditni ciklus u Hrvatskoj upravo ušao u fazu uspona. Stambeni se krediti još uvijek kreću ispod linije trenda, ali se njihov ciklus preokrenuo. Krediti trgovačkim društvima kreću se oko linije trenda, a njihov se ciklus preokrenuo još potkraj 2009. Iako se ovaj rezultat ponekad relativizira zapažanjem da je riječ o supstituciji inozemnih kredita domaćima koje su prije uzela velika poduzeća, taj efekt ne može objasniti ciklički preokret što ga vidimo na slici 1. Štoviše, od trenutka pojave cikličkoga preokreta na domaćem tržištu u posljednjem tromjesečju 2009. bilježimo i blagi rast zaduženja sektora poduzeća u inozemstvu. Slika 2. potvrđuje zaključke sa slike 1. usporedbom s drugim zemljama. Na njoj vidimo mjeru kreditnoga loma. Snaga negativnog kreditnog šoka izmjerena je kao postotno odstupanje sezonski prilagođenih podataka kredita privatnom sektoru od trenda u prvom kvartalu 2010. Iako su se samo u Poljskoj krediti početkom 2010. kretali oko dugoročnog trenda, Hrvatska je s izmjerenom snagom šoka od -4,7% zauzela položaj među zemljama koje su iskusile najslabiji kreditni udar.

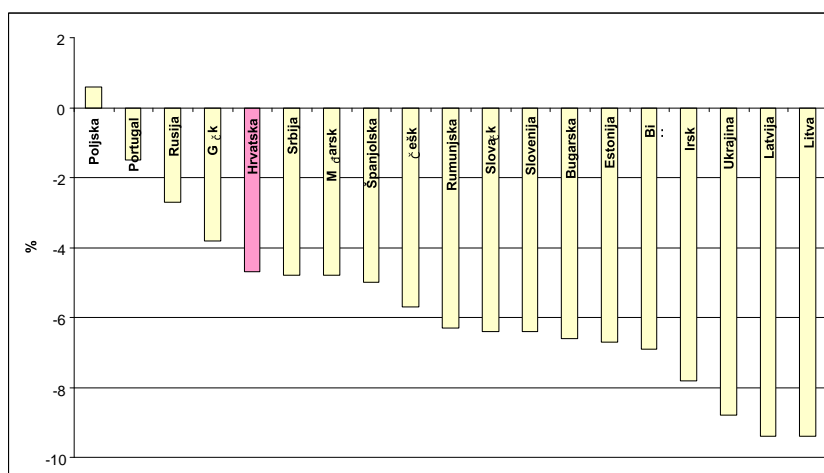
²⁴ HUB analize - Profitabilnost banaka i krediti, op.cit. (bilj.17.) str.2.-3.

²⁵ HUB analize – Profitabilnost banaka i krediti, ibid.

Slika 3. Trend i ciklus bankarskih kredita u Hrvatskoj 1994. – 2010.

Izvor: HUB, DDS HNB-a (www.hnb.hr) i izračuni Arhivanalitike pomoću paketa EViews6, HP filter $\lambda=14.400$.

Slika 4. Snaga negativnog kreditnog šoka u prvom kvartalu 2010.

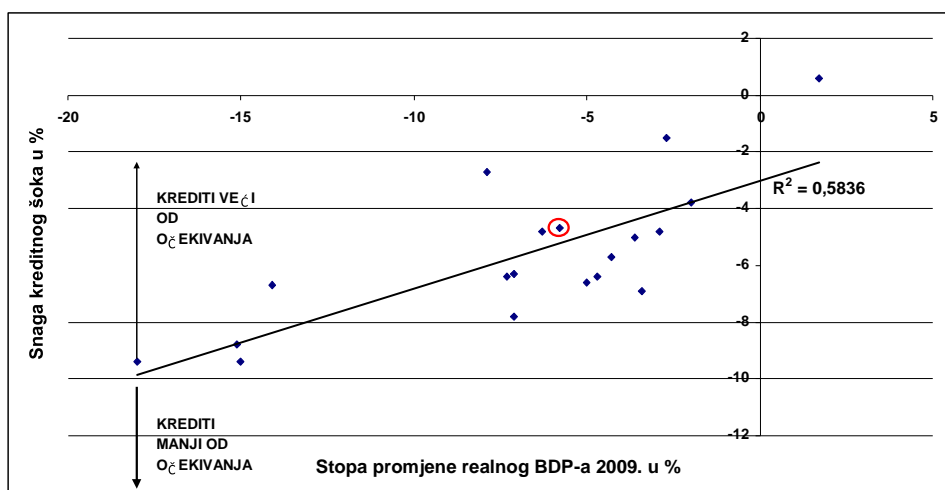
Izvor: HUB, IMF IFS i izračuni pomoću paketa EViews6, HP filter $\lambda=14.400$.

Analiza je pokazala da snaga kreditnog šoka ne ovisi samo o ponudi, tj. sposobnosti banaka da odobravaju nove kredite, na njih također utječe potražnja.²⁶ Prema raširenom laičkom mišljenju, potražnja za kreditima u krizi eskalira. Međutim iskustvo bankara upućuje na to da potražnja - posebno ona koja nije izrazito rizična, u krizi slabi. . Zbog toga podatke sa slike 2. treba staviti u odnos prema promjenama BDP-a. Logično očekujemo da će snažnija

²⁶ HUB analize - Profitabilnost banaka i krediti, op.cit. (bilj. 17.) str.4.

kontrakcija BDP-a biti povezana sa snažnijim negativnim kreditnim šokom. Relativno visok koeficijent determinacije na slici 3. potvrđuje takvo očekivanje. No na toj slici su bitna odstupanja. Značajnija odstupanja od regresijske linije možemo tumačiti kao pokazatelj uloge banaka odnosno kredita. Ako je kreditna kontrakcija manja nego što bismo očekivali na temelju kretanja BDP-a, kreditno je tržište u krizi vjerojatno odigralo neutralnu ili stabilizirajuću ulogu – to su podaci iznad linije. Ako je kreditna kontrakcija veća no što bismo očekivali na temelju kretanja BDP-a, kreditno je tržište vjerojatno odigralo ulogu propagatora krize – podaci ispod linije.

Na slici 3. je zaokružen podatak za Hrvatsku. On nije daleko od linije prosjeka, što bismo mogli interpretirati kao da se u Hrvatskoj nije događalo ništa neobično - ništa drukčije od tipičnog iskustva sličnih zemalja. Međutim Hrvatska se nalazi s gornje strane regresijske crte. To znači da smo u ovoj krizi zabilježili manju kreditnu kontrakciju no što bismo očekivali samo na temelju kretanja realnog BDP-a. Iako se na temelju ovakve metodologije ne može zaključivati o stabilizirajućoj ulozi banaka na strani ponude kredita, u hrvatskom se kontekstu može govoriti o ozbiljnoj indiciji da se upravo to dogodilo. Pod kontekstom mislimo na činjenice da banke nisu trebale pomoć države u ovoj krizi (za razliku od većine razvijenih zemalja), da su nastavile pribavljati dugoročna sredstva iz inozemstva tijekom krize i da su veliki dio kreditnog potencijala usmjerile prema proračunu omogućivši stabilnost javnih financija, ne zanemariivši pritom klijente.

Slika 5. Snaga kreditnog udara naspram promjene realnog BDP-a 2009.

Izvor: HUB, izračuni Arhivanalitike; Eurostat za BDP.

Mi još nismo naučili ono što je ova analiza pokazala - da su hrvatske banke u krizi 2008.-2010. odigrale stabilizacijsku ulogu. Takva uloga banaka niti jednim propisom nije bila propisana.²⁷ U krizi od 2008.-2010. stabilan bankovni sustav sačuvao je od većih udara. Bankovni sustav Hrvatske karakterizira duga povijest financijskih kriza i ne baš uzorna fiskalna politika. Zemlja je izložena velikim fluktuacijama i oscilacijama međunarodnog kapitala, ali je bankovni sustav stabilan. Jedan od razloga takvoga ishoda jest činjenica da smo u Hrvatskoj vrlo rano naučili da postoje granice učinkovitosti standardne monetarne politike i da ništa ne može zamijeniti strukturne reforme u bankovnom sektoru.²⁸

5. SADAŠNJE STANJE I PERSPEKTIVA

Pod utjecajem tečajnih kretanja, posebno pod utjecajem jačanja švicarskog franka imovina banaka u prvoj polovini 2015. godine blago je porasla. Vlada Republike Hrvatske donijela je mjere o fiksiranju tečaja švicarskog franka za kredite u otplati na razdoblje od godine dana kako bi olakšala položaj građanima koji su uzimali kredite u toj valuti. Troškovi u visini razlike koja nastaje primjenom administrativno utvrđenog i tržišnog tečaja banke su u cijelosti priznale. Prema analizi HNB-a uzrok pada dobiti u odnosu na prvih šest mjeseci 2014., za 6,0%, bili su upravo ti troškovi.²⁹ Profitabilnost imovine (ROA) se smanjila, a profitabilnost kapitala (ROE), izračunata na osnovu dobiti nakon poreza, povećala se u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. ROA je iznosio 0,7%, a ROE 4,7%. pokazatelji profitabilnosti su se osjetno oporavili u odnosu na vrijednost s kraja 2014. godine. Izostao je kreditni rast. Znatniji porast kredita bio je vidljiv u sektoru trgovačkih društava kod smještaja i pripreme krane, dok je nastavljen rast nenamjenskih kredita, isključivo kunskih, u sektoru stanovništva. Rast kunske komponente bio je vidljiv i kod stambenog financiranja, a ukupna razina je nastavila pad. Kvaliteta kreditnog portfelja nastavila se pogoršavati, ali slabijim tempom. Prema analizi udio djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita (kreditni skupine B i C) u ukupnim kreditima porastao je sa 17,1% (na kraju 2014.) na 17,3% (na kraju prve polovice

---

²⁷ HUB analiza – Profitabilnost banaka i krediti, op.cit. (bilj.17.) str. 28.

²⁸ HUB analiza – Profitabilnost banaka i krediti, ibid.

²⁹ www.hnb.hr; Polugodišnja informacija o financijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike; Zagreb, studeni 2015.; str. 33.

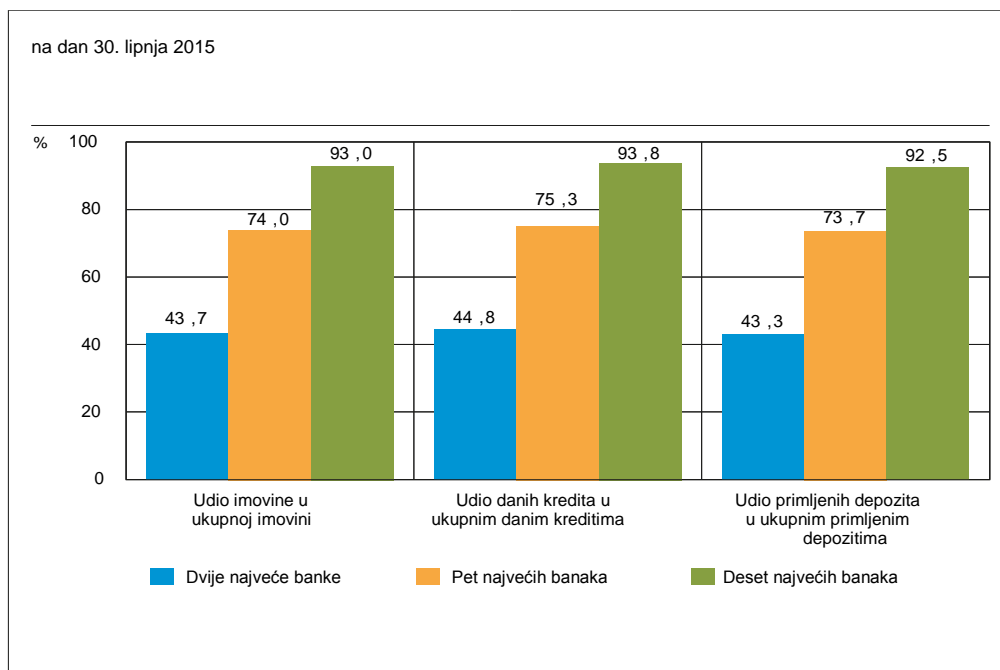

2015.). Pod utjecajem rješavanja kredita s poteškoćama u naplati blago su porasli krediti rizične skupine B i C.

Na kraju prve polovice 2015. godine rizici poslovanja banaka i dalje su bili adekvatno pokriveni kapitalom, što pokazuju osjetno više stope kapitala na razini svih banaka od propisanih minimuma. Analiza je pokazala da je stopa ukupnog kapitala iznosila 22,3% te se dodatno povećala u odnosu na kraj 2014. Blagi porast stope rezultat je kretanja slabog intenziteta i to povećanja regulatornog kapitala te smanjenja ukupne izloženosti riziku. Najviše se smanjila izloženost kreditnom riziku, zbog smanjenja prosječnog pondera kreditnog rizika, odnosno zbog smanjenja rizičnosti portfelja.

Analiza je pokazala da je pred kraj prve polovice 2015. godine zadržan je isti broj kreditnih institucija kao i na kraju 2014., njih 33, među kojima je 27 banaka, jedna štedna banka i pet stambenih štedionica. Imovina im je iznosila 404,0mlrd. Kuna, što je bio porast u odnosu na prethodnu godinu od 0,2%. Što je značilo da je imovina banaka porasla za 0,2%, a imovina stambenih štedionica 2,0%. Imovina banaka bilježila je negativan trend kretanja uzastopno nekoliko godina i tek je 2015. zabilježila lagani porast što je utjecalo na blago opadanje dominantnog udjela imovine banaka u sustavu na 98,0%.

Pokazatelji tržišnih udjela vodećih banaka tijekom prve polovine 2015. (Slika 4.) uglavnom su zabilježili blagi rast te su i dalje upućivali na veliku važnost tih banaka u sustavu. Također se u tom razdoblju udio imovine banaka u većinskom vlasništvu neznatno povećao na teret udjela banaka u domaćem privatnom vlasništvu (Tablica 1.). Razlog tim promjenama jest porast imovine banaka u većinskom stranom vlasništvu, uz istodobno smanjenje imovine banaka u domaćem privatnom vlasništvu. Dioničarima iz Austrije pripadao je najveći broj banaka (njih šest) u stranom vlasništvu, a imovina tih banaka činila je 59,5% ukupne imovine svih banaka. U vlasništvu dioničara iz Italije bile su tri banke sa tržišnim udjelom od 18,7% te jedna banka u vlasništvu dioničara iz Francuske i jedna iz Mađarske s udjelima od 7,1% i 3,9%. Banka iz Češke imala je 0,4% imovine banaka dok se preostalih 0,7% odnosilo na četiri banke u većinskom vlasništvu dioničara iz zemalja izvan EU.

Slika 6. Udjeli imovine, kredita i depozita najvećih banaka u ukupnoj imovini, kreditima i depozitima svih banaka

Izvor: www.hnb.hr

Tablica 4. Vlasnička struktura banaka i udio njihove imovine u imovini svih banaka na kraju razdoblja

	XII. 2013.		XII. 2014.		VI. 2015.	
	Broj banaka	Udio	Broj banaka	Udio	Broj banaka	Udio
Domaće vlasništvo	14	10,3	12	9,9	12	9,8
Domaće privatno vlasništvo	12	5,1	10	4,7	10	4,6
Domaće državno vlasništvo	2	5,3	2	5,2	2	5,2
Strano vlasništvo	16	89,7	16	90,1	16	90,2
Ukupno	30	100,0	28	100,0	28	100,0

Izvor: www.hnb.hr

Prema analizi Hrvatske narodne banke³⁰ ukupni krediti banaka (iz portfelja kredita i potraživanja, u bruto iznosu) iznosili su na kraju lipnja 2015. godine 278,1 mlrd. kuna (Tablica 2.). Razina kredita smanjila se u odnosu na kraj 2014. za 1,8 mlrd. kuna ili 0,6%. Na iskazanu stopu osjetno su utjecale tečajne promjene, a i provedene prodaje potraživanja. Isključi li se utjecaj tečajnih kretanja, stopa pada kredita iznosila je 1,3%, a dodaju li se još i učinci prodaje potraživanja, stopa smanjenja iznosila je 0,8%. U prvoj polovini 2015. banke su prodale 524,6 mil. kuna kredita, uglavnom kredita rizičnih skupina B i C (509,2 mil. kuna). Glavnina prodanih potraživanja odnosila se na sektor stanovništva, ponajviše na stavku ostalih kredita, a prodana potraživanja bila su vrlo visoko pokrivena ispravicima vrijednosti. Nominalno, smanjili su se krediti državnim jedinicama, za 2,5 mlrd. kuna ili 5,8%, te financijskim institucijama (666,7 mil. kuna ili 10,2%), dok su se krediti preostalim domaćim sektorima, kao i krediti ne rezidentima povećali. I dok je kod kredita trgovačkim društvima blagi porast ostvaren i realno, dakle kada se isključe učinci tečajnih kretanja i prodaja potraživanja, u sektoru stanovništva realno je došlo do pada kreditne aktivnosti, koji je također bio blag. Unutar sektora trgovačkih društava povećali su se jedino krediti javnim trgovačkim društvima, posebice onima iz djelatnosti građevinarstva. Osim toga, u sektoru trgovačkih društava još je zamjetljiv bio porast kredita djelatnosti smještaja i pripreme hrane (10,2%). U skladu s tim osjetno su porasli krediti za turizam. Uvjerljivo najveću važnost imao je porast udjela u sindiciranim kreditima. U sektoru stanovništva efektivan je porast bio vidljiv jedino kod gotovinskih nenamjenskih kredita (476,9 mil. kuna ili 1,2%), i to isključivo njihove kunske komponente koja je porasla za 1,8 mlrd. kuna ili 12,0%. Stambeni krediti nominalno su osjetno porasli, pod utjecajem jačanja švicarskog franka, no efektivno se nastavio njihov padajući trend (–2,1%). Jedino je njihova kunska komponenta zabilježila porast (228,6 mil. kuna ili 5,5%). Pokazatelji kvalitete kredita nastavili su se pogoršavati, pa je tako udio kredita klasificiranih u rizične skupine B i C porastao sa 17,1% na kraju 2014. na 17,3% na kraju lipnja 2015. (Slika 5.). Rast udjela kredita skupina B i C bio je pod istodobnim utjecajem smanjenja kredita rizične skupine A (za 0,9%) i povećanja kredita rizičnih skupina B i C (za 0,7%).

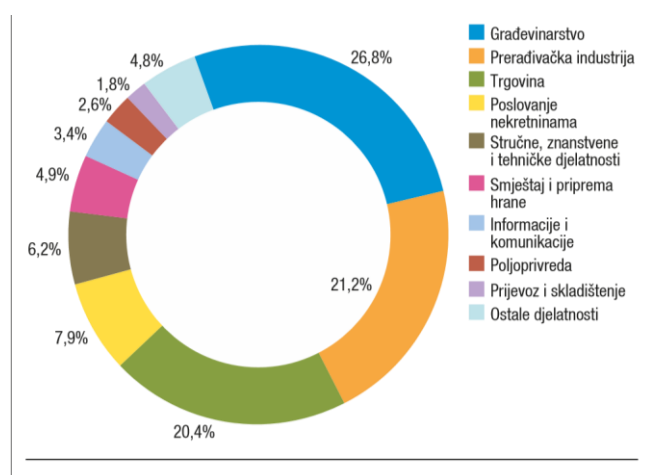
³⁰ www.hnb.hr; op.cit. (bilj.29.) str. 44.

Tablica 5. Dani krediti bankama na kraju razdoblja u milijunima kuna i postocima

	XII. 2013.		XII. 2014.			VI. 2015.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Kredit								
Državne jedinice	43.460,8	1%	43.017,4	15,4	-1,0	40.523,4	14,6	-5,8
Trgovačka društva	107.989,4	3%	104.781,2	37,4	-3,0	104.790,7	37,7	0,0
Kredit za obrtna sredstva	39.619,8	1%	39.521,1	14,1	-0,2	39.360,7	14,2	-0,4
Kredit za investicije	27.206,5	9%	26.699,3	9,5	-1,9	26.250,0	9,4	-1,7
Udjeli u sindiciranim kreditima	12.646,3	4%	11.241,2	4,0	-11,1	12.554,5	4,5	11,7
Kredit za građevinarstvo	4.722,7	1%	4.177,0	1,5	-11,6	3.934,4	1,4	-5,8
Ostali krediti trgovačkim društvima	23.794,1	8%	23.142,7	8,3	-2,7	22.691,2	8,2	-2,0
Stanovništvo	123.595,3	4%	122.346,5	43,7	-1,0	123.598,3	44,4	1,0
Stambeni kredit	57.629,7	20%	56.127,3	20,1	-2,6	57.572,9	20,7	2,6
Hipotekarni kredit	3.007,4	1%	2.843,3	1,0	-5,5	2.786,5	1,0	-2,0
Kredit za kupnju automobila	2.162,6	0%	1.439,3	0,5	-33,4	1.202,8	0,4	-16,4
Kredit po kreditnim karticama	3.834,6	1%	3.831,0	1,4	-0,1	3.780,1	1,4	-1,3
Prekoračenja po transakcijskim računima	8.353,5	1%	8.157,5	2,9	-2,3	8.148,1	2,9	-0,1
Gotovinski nenamjenski kredit	37.229,0	1%	39.123,4	14,0	5,1	39.376,7	14,2	0,6
Ostali krediti stanovništvu	11.378,5	4%	10.824,7	3,9	-4,9	10.731,1	3,9	-0,9
Ostali sektori	11.822,1	4%	9.784,8	3,5	-17,2	9.200,7	3,3	-6,0
Ukupno	286.867,6	100%	279.929,8	100,0	-2,4	278.113,2	100,0	-0,6
Djelomično nadoknadivi i potpuno nenadoknadivi kredit								
Državne jedinice	47,4	0%	47,4	0,1	0,1	15,0	0,0	-68,3
Trgovačka društva	30.542,9	6%	32.248,3	67,5	5,6	32.341,9	67,2	0,3
Kredit za obrtna sredstva	12.284,4	2%	13.290,3	27,8	8,2	13.695,9	28,5	3,1
Kredit za investicije	7.762,4	1%	7.937,2	16,6	2,3	7.987,2	16,6	0,6
Udjeli u sindiciranim kreditima	263,4	0%	328,0	0,7	24,5	255,1	0,5	-22,2
Kredit za građevinarstvo	3.550,8	1%	3.236,0	6,8	-8,9	3.121,3	6,5	-3,5
Ostali krediti trgovačkim društvima	6.681,9	1%	7.456,7	15,6	11,6	7.282,4	15,1	-2,3
Stanovništvo	13.755,2	30%	14.718,9	30,8	7,0	14.985,4	31,1	1,8
Stambeni kredit	4.690,6	10%	4.934,7	10,3	5,2	5.312,7	11,0	7,7
Hipotekarni kredit	894,1	1%	929,1	1,9	3,9	969,8	2,0	4,4
Kredit za kupnju automobila	121,3	0%	92,7	0,2	-23,5	84,4	0,2	-9,0
Kredit po kreditnim karticama	174,3	0%	157,7	0,3	-9,5	149,8	0,3	-5,0
Prekoračenja po transakcijskim računima	1.241,9	1%	1.052,0	2,2	-15,3	991,4	2,1	-5,8
Gotovinski nenamjenski kredit	3.522,3	1%	3.807,8	8,0	8,1	3.763,9	7,8	-1,2
Ostali krediti stanovništvu	3.110,8	0%	3.745,0	7,8	20,4	3.713,5	7,7	-0,8
Ostali sektori	681,9	1%	740,4	1,6	8,6	766,8	1,6	3,6
Ukupno	45.027,3	100%	47.755,1	100,0	6,1	48.109,1	100,0	0,7
Ispravci vrijednosti djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita								
Državne jedinice	10,1	0%	11,7	0,0	15,4	3,8	0,0	-67,7
Trgovačka društva	12.596,9	60%	15.714,9	64,2	24,8	16.436,5	64,4	4,6
Kredit za obrtna sredstva	4.963,8	2%	6.581,0	26,9	32,6	7.002,5	27,4	6,4
Kredit za investicije	2.779,6	1%	3.529,6	14,4	27,0	3.707,9	14,5	5,0
Udjeli u sindiciranim kreditima	84,2	0%	52,6	0,2	-37,6	39,0	0,2	-25,8
Kredit za građevinarstvo	1.603,5	1%	1.703,2	7,0	6,2	1.775,1	7,0	4,2
Ostali krediti trgovačkim društvima	3.165,8	1%	3.848,4	15,7	21,6	3.912,0	15,3	1,7
Stanovništvo	7.790,8	3%	8.273,8	33,8	6,2	8.560,9	33,6	3,5

Stambeni krediti	1.848,7	4	2.161,0	8,8	16,9	2.565,6	10,1	18,7
Hipotekarni krediti	338,8	1	439,1	1,8	29,6	478,1	1,9	8,9
Kreditni za kupnju automobila	99,2	0	76,3	0,3	-23,1	65,6	0,3	-14,1
Kreditni po kreditnim karticama	161,3	0	147,1	0,6	-8,8	139,2	0,5	-5,3
Prekoračenja po transakcijskim računima	1.181,9	4	1.001,4	4,1	-15,3	936,8	3,7	-6,5
Gotovinski nenamjenski krediti	2.641,2	11	2.660,7	10,9	0,7	2.630,0	10,3	-1,2
Ostali krediti stanovništvu	1.519,7	7	1.788,2	7,3	17,7	1.745,5	6,8	-2,4
Ostali sektori	390,4	1	479,4	2,0	22,8	513,8	2,0	7,2
Ukupno	20.788,2	100	24.479,8	100,0	17,8	25.514,9	100,0	4,2

Izvor: www.hnb.hr

Slika 7. Struktura djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita banaka trgovačkim društvima, po djelatnosti

Izvor: www.hnb.hr

6. ZAKLJUČAK

Glavni osvrt ovog rada bio je na kreditne aktivnosti banaka tijekom različitih ekonomskih perioda. Istraživanjem je potvrđeno da su svjetska financijska i gospodarska kriza imale utjecaj na profitabilnost banaka u Hrvatskoj. Profitabilnost banaka značajno je opadala u razdoblju od 2008. do sredine 2010. godine, što dokazuje određeni vremenski odmak u odnosu na zapadnoeuropske zemlje. Ovime je također opovrgnuta percepcija dijela javnosti o tome da kriza ne pogađa banke. S obzirom da je snažan i stabilan financijski sektor prioritet svake zemlje, kao i s obzirom da stabilnost sektora ovisi o profitabilnosti banaka, važno je utvrditi čimbenike utjecaja na profitabilnost banaka. Istraživanjem čimbenika koji su povezani s profitabilnošću banaka u Hrvatskoj, u ovom je radu dan doprinos dosadašnjim istraživanjima na tu temu. Utvrđeno je da adekvatnost kapitala banaka pozitivno i značajno korelira s profitabilnošću banaka, dok se za ostale varijable korelacija nije pokazala značajnom.

U radu je navedeno i sadašnje stanje poslovanja kreditnih institucija, strukturna obilježja banaka i krediti. Glavni problem dužnicima banaka bio je jačanje švicarskog franka koji je dovodio do porasta imovine banaka. Kada je Vlada RH donijela mjere o fiksiranju tečaja švicarskog franka banke su morale priznati u cijelosti troškovne razlike što je dovelo do blagog pada dobiti u odnosu na prvih šest mjeseci 2014. godine. U 2015. izostao je i kreditni rast, dok je imovina banaka porasla za 0,2% u odnosu na 2014., a neznatno je porastao i udio banaka u većinskom stranom vlasništvu na teret udjela imovine banaka u domaćem privatnom vlasništvu. Smanjili su se krediti državnim jedinicama te kreditnim institucijama dok su se krediti preostalim domaćim sektorima, kao i krediti ne rezidentima povećali.

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Lovre Božina: Novac i bankarstvo, Sveučilište Juraja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam „Dr. Mij Mirković“; Pula, 2008. god.
2. J.Sejmenović, S.Komazec, Ž.Ristić: Monetarne i javne financije, Univerzitet za poslovne studije, Banja Luka, 2008 god.
3. Encarta reference library, Microsoft, 2003 god search credit
4. Perišin, I./Šokman, A./Lovrinović, I.: Monetarna politika; Pula; Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ Pula; 2001.
5. M.Alijagić, Bankarstvo, Ekonomski fakultet, Bihać, 2002 god.
6. Babić, M.: Makroekonomski modeli, Narodne novine, Zagreb, 1977
7. Skripta; studentski.hr; Novac i funkcije novca
8. Welsch G.A., Short D.G. (1987), Fundamentals of Financial Accounting, Fifth Edition, IRWIN, Illinois
9. Stručni članak – Profitabilnost banaka u uvjetima gospodarske krize – analiza banaka u Hrvatskoj, (Godina II. Broj 1 – 2012.)
10. HUB: Profitabilnost banaka i krediti: Kako su banke ublažile krizu 2008.-2010., HUB analize, br. 25-25, 2010.,
11. HNB: Bilten o bankama, br. 21, god. 10, Zagreb, 2010.,
12. Portal poslovnih vijesti, www.poslovnipuls.com
13. HUB: Profitabilnost banaka u Hrvatskoj: Kako ocijeniti pad?, HUB analize, br. 19., 2009.,
14. HNB: Bilten o bankama, br. 23, god. 11, Zagreb, 2011.,
15. HUB analize – Kako su banke ublažile krizu 2008. – 2010. (rujan 2010.),
16. HUB analiza – Profitabilnost banaka i krediti (rujan 2010.) str. 28.
17. Polugodišnja informacija o financijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike; Zagreb, studeni 2015.;
18. Leko, V., Božina, L.(2005.): Novac, bankarstvo i financijske tržišta, Adverta
19. Lovrinović, I., Ivanov, M.: Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 1, broj 1, 2003.
20. Novak, B.(2005.): Financijska tržišta i institucije, Ekonomski fakultet Osijek
21. Pojatina, D.(2000.): Tržište kapitala, Ekonomski fakultet Split

22. Schumpeter, J.(1934.): The Theory of Economic Development, Cambridge
23. Ivo Peršin, Antun Šokman; Monetarno – kreditna politika; Informator, Zagreb 1992.

Ostali izvori:

www.bis.org

www.hamag-bicro.hr

www.hbor.hr

www.hnb.hr

www.hub.hr

www.minpo.hr

www.worldbank.org

DODATAK

8.1. Popis slika

Slika 1. Tipični poslovni ciklus

Slika 2.: Uzroci financijske krize

Slika 3. Trend i ciklus bankarskih kredita u Hrvatskoj 1994. – 2010.

Slika 4. Snaga negativnog kreditnog šoka u prvom kvartalu 2010.

Slika 5. Snaga kreditnog udara naspram promjene realnog BDP-a 2009.

Slika 6. Udjeli imovine, kredita i depozita najvećih banaka u ukupnoj imovini, kreditima i depozitima svih banaka

Slika 7. Struktura djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita banaka trgovačkim društvima, po djelatnosti

8.2. Popis tablica

Tablica 1. Bilanca svih banaka

Tablica 2. Bilanca poslovnih banaka

Tablica 3. Izbijanje financijskih kriza

Tablica 4. Vlasnička struktura banaka i udio njihove imovine u imovini svih banaka na kraju razdoblja

Tablica 5. Dani krediti bankama na kraju razdoblja u milijunima kuna i postocima

8.3. Popis grafikona

Grafikon 1. ROA i ROE banaka u Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2010. godine